

Pioners a l'Alt Palància

L'educació ambiental,
el desenvolupament
rural, el turisme
i la protecció del medi
ambient conflueixen
en el Mas de Noguera.
Aquesta iniciativa,
promoguda
per una cooperativa
interessada per
recuperar l'àmbit
i la cultura rural,
celebra enguany dues
dècades d'existència.
Des de les
instal·lacions
de la serra d'Espadà
(Alt Palància) es fan
activitats ecològiques
i formatives. També
acull el Centre Rural
d'Informació Europea
del País Valencià.

L'economia social i l'ecodesenvolupament són trets definitoris del Mas de Noguera, una iniciativa de retrobada de l'àmbit rural i de la coneixença del medi ambient, nascuda ara fa vint anys de la mà de Noguera Associació de Desenvolupament Rural Cooperativa Valenciana. Un grup de cinc persones, cap a principis de la dècada dels vuitanta, van reptar les tendències de l'èxode rural, i van posar en marxa a l'Alt Palància el seu projecte, motivat per "la voluntat de viure i treballar en l'entorn rural; pel desig de recuperar les tradicions en un moment de decadència de l'àmbit rural per tal d'aconseguir un desenvolupament integral i equilibrat, tant en la utilització dels recursos com en la defensa i conservació del medi", explica Marcelino Herrero, un dels promotors.

Un dels principals objectius de la cooperativa –formada per Herrero i el seu germà Albert, Juan Vidallac, Maria Jesús Vilches i Miguel Rubio– ha estat l'educatiu i formatiu. De fet, aquesta va ser la seua primera oferta al públic, després de restaurar el mas abandonat entre els anys 1960 i 1970, recuperar l'exploració rural i construir una nova casa a fi d'albergar-hi els visitants. L'ensenyament del medi es va iniciar al Mas de Noguera el 1982 amb l'arribada del primer grup de xiquets.

Una trajectòria creixent. L'ampliació de propostes del mas, ubicat al terme castellonenc de Caudiel, "s'ha anant ampliant de forma natural, com un procés. I ara tenim educació per a animadors, participem en el moviment de renovació pedagògica, mantenim un compromís ferm amb el moviment social i el desenvolupament rural. Mentrestant, hem creat un model propi de turisme rural basat

en la formació i el respecte a la cultura tradicional", comenten els responsables del Mas de Noguera, on ja treballen una vintena de persones.

La seua trajectòria ha fet possible que el projecte integre ja l'antic mas, 45 hectàrees més unes altres 50 amb cultius de cereals, un alberg, l'edifici (on es troben el menjador i les oficines), la granja i el galliner, a banda de les instal·lacions d'obtenció d'energies renovables: tres molins de vent i plaques solars fotovoltaïques i tèrmiques, i la depuradora biològica d'aigües residuals.

En la seua línia de reivindicar la tradició amb nous enfocaments, el Mas de Noguera va ser la primera casa d'oficis de medi ambient de l'INEM –formació de guies de la natura i monitors ambientals– als anys noranta, poc després també va impartir cursos especialitzats de turisme rural fins que es va integrar a la Xarxa Europea d'Experiències de Desenvolupament Sostenible. Fa sis anys el mas va liderar la creació del Centre Rural d'Informació Europea del País Valencià (CRIE), amb el suport d'altres organitzacions d'àmbit autonòmic, poc després de la seua implicació amb la Xarxa Carrefour d'Informació i Animació Rural, depenent de la Comissió Europea. "Amb aquesta línia de treball volíem posar remei a la falta d'informació sobre les noves tendències europees, com ara la Política Agrària Comuna (PAC), ja que les directrius no arriben al medi rural i, si ho fan, és de manera distorsionada", lamenten.

Al Mas de Noguera, enclavat en el Parc Natural de la Serra d'Espadà, es duen a terme activitats diverses com ara ramaderia i agricultura ecològiques; educació ambiental per a persones de totes les edats; formació sobre desenvolupament rural (apicultura ecològica, senderisme).

A més, s'ofereix al públic l'alberg, el qual s'ha convertit, més enllà del turisme, en un lloc de trobada per a grups dedicats a diverses activitats (tai xí, ioga, alimentació natural, etc.).

A banda d'iniciatives més amples com ara el CRIE, en aquestes instal·lacions també es promouen projectes específics. Entre aquests, destaquen l'experimentació de ramaderia i apicultura ecològica (ara investiguen la posta de gallines híbrides i autòctones), la recuperació de l'ovella guirra, autòctona del País Valencià o la publicació de la revista *Ruràlia*. Disposen del suport econòmic de la Unió Europea i, en algunes activitats, del finançament de l'administració autonòmica valenciana.

Enciclopèdia llauradora. Un dels treballs més encoratjadors per a Marcelino Herrera, plantejat a llarg termini, és la recopilació dels sabers rurals empírics: "Des del punt de vista cultural és un patrimoni que es va perdent, però són coneixements que serveixen per a tractar problemes ecològics actuals. La idea és crear una enciclopèdia llauradora, i a banda de nosaltres també hi participen col·lectius dels Alps italians i austríacs, la Provença francesa, l'Algarve portuguès i alguns altres d'Iberoamèrica", recorda.

El Mas de Noguera també influeix en el seu entorn i s'hi ha integrat, malgrat la incomprensió dels primers anys (quan van començar a reprendre activitats abandonades com ara coure pa, fer formatge, etc.). A hores d'ara, els seus membres participen en l'elaboració d'un pla estratègic per a la comarca l'Alt Palància

De la terra a l'àmbit global. Després de dues dècades d'existència, els integrants del Mas de Noguera aspiren a continuar la seua tasca, millorar, continuar experimentant i mantenir la vocació social: "fem activitats sense ànim de lucre i estem oberts a la gent perquè som una iniciativa que necessita de la col·lectivitat", asseguren.

"Volem mantenir les línies ambiental, turística i d'informació i desenvolupament rural, ja que aquest medi està abandonat en molts aspectes, com ara el d'infraestructures tecnològiques, les quals ajuden a consolidar la població fora dels centres urbans. A més, estímem molt important la participació integrada de col·laboradors al mas", manifesten. "Queda molt per fer i som conscients que cada vegada hi ha més grups de joves que volen tornar al medi rural", conclou Herrera.

Maria Josep Picó

Els impulsors del Mas de Noguera porten vint anys promovent activitats ecològiques i formatives relacionades amb l'educació ambiental i el desenvolupament rural.

El Centre Rural d'Informació Europea

El Mas de Noguera va impulsar la creació del Centre Rural d'Informació Europea del País Valencià (CRIE), que va ser aprovat per la Comissió Europea a principis de l'any 1996. Avui ja fa sis anys que aquesta associació sense ànim de lucre és l'enllaç oficial de la comissió amb les àrees rurals del País Valencià.

El CRIE s'encarrega d'informar el món rural de les iniciatives polítiques i programes comunitaris i facilitar el diàleg i la cooperació entre els agents de desenvolupament d'aquest medi. Un altre dels seus objectius és estimular el debat i fomentar accions comunes, a més de promoure el cooperativisme.